

pomp te water door de „ogen” weer wegzakken, dus dienen alle ogen met betonproppen afgedicht te worden. De gehele zoutwinning zal gemechaniseerd worden, zodat men met weinig lokale mankracht (± 60 man) enige honderduizenden tonnen zout per jaar zal kunnen winnen.

En de flamingo-kolonie dan? Van de veertig kolonies van weleer in het Caraïbisch gebied zijn er nu nog maar drie over. Alle andere verdwenen reeds als gevolg van onze voortschrijdende cultuur. Gelukkig leven we nu in een tijd waarin het behoud van iets bijna unieks als een flamingo-broedplaats wel degelijk telt. De International Salt Cy heeft toegezegd de flamingo's zoveel mogelijk te zullen ontzien. De broedplaats zal met een wal omgeven worden, zodat hun nesten niet overspoeld raken bij verhoging van het waterpeil. Het is te hopen dat de kolonie niet te zeer verschrikt wordt door de werkzaamheden,

die vlak in de buurt van de broedplaatsen zullen moeten worden uitgevoerd. De kolonie is door toedoen van laag overvliegende vliegtuigen al eens eerder op de vlucht gegaan en een paar jaar achtereen weggebleven. Een gedecimeerde kolonie kwam tenslotte terug en kreeg pas na enkele jaren zijn oude getalssterkte weer. Er hoeft waarschijnlijk niet zo heel veel te gebeuren of Bonaire is zijn kolonie voor goed kwijt. De Stichting Nationale Parken der Ned. Antillen probeert dit te verhouden in nauwe samenwerking met de Amerikaanse „Audubon Society”, die veel ervaring op dit gebied heeft, zowel wat betreft de omgang met de flamingo als met de zoutcompagnieën. De International Salt Cy is bereid de plannen in overleg met de Audubon Society op te stellen, zodat er nog steeds enige hoop is dat onze indrukwekkende kolonie niet zal verdwijnen.

Slapende vlinders

J. WILCKE.

Slapende vlinders zijn over het algemeen niet gemakkelijk te vinden. De meeste zijn in hun slaaphouding op zo'n voortreffelijke, vaak verbluffende manier gecamoufleerd, dat ze nauwelijks van hun omgeving zijn te onderscheiden. Iedere vlindergroep heeft zijn eigen type slaaphouding, waarbij doorgaans slechts de vleugeldelen met een schutkleurtekening worden getoond en de opvallend gekleurde delen, zo die er zijn, worden verborgen.

De meeste (maar niet alle) zg. nachtvlinders slapen overdag en verscheidene, zoals Dennebijlstaart, Rood weeskind, Huismoeder en andere soorten uiltjes en vele

spanners, zijn dan nog wel te vinden. Maar dagvlinders 's nachts in hun slaap op te sporen is een vrijwel ondoenlijke zaak. Gelukkig echter gaan ze, ook bij het mooiste weer, reeds vroeg, veelal lang vóór zonsondergang ter ruste en zo is er toch alle gelegenheid om hun slaapgedrag te bestuderen. En niet alleen 's avonds maar ook overdag bij ongunstig weer, als het koud is of egaal bewolkt, gaan vele slapen. Er zijn zelfs soorten, die slechts bij heldere zonneschijn zouden kunnen vliegen, zoals de *Erebia*'s, een groep van zandoogjes uit de bergstreken. Zelf heb ik die afhankelijkheid van het directe zonlicht

goed kunnen waarnemen bij de Oranje luzernevlinder (*Colias croceus*), toen die hier in het rijke trekvlinderjaar 1947 zo talrijk voorkwam. In de zonneschijn vlogen de dieren bedrijvig rond, maar zodra er maar een wolk voor de zon kwam, streken ze op een kaal plekje neer, klapten hun vleugels op en schoven tussen de omringende vegetatie. Aan de andere kant vliegen sommige witjes en zandoogjes ook bij dicht bewolkte lucht en zelfs nog bij lichte regen.

Alle dagvlindersoorten nemen bij het slapen gaan, afgezien van ondergeschikte te variaties, dezelfde houding in. De vleugels worden naar boven samengeklapt, terwijl bij de meeste soorten bovendien de voorvleugels geheel naar achteren, tussen de achtervleugels worden geschoven, zodat slechts de onderzijde van de achtervleugels en een uitstekend topje van de onderzijde van de (grotere) voorvleugels zichtbaar blijft; en juist die delen bezitten een uitgesproken schutkleurtekening.

Maar daar blijft het niet bij. In de loop van verscheidene jaren heb ik wat waarnemingen over een aantal dagvlindersoorten opgetekend, meestal zo terloops tussen ander veldwerk door. Groot is dat aantal zodoende niet geworden, ook al niet doordat waarschijnlijk vele soorten op verborgen plaatsen de nacht doorbrengen; ik heb daar wel enkele aanwijzingen voor. Maar juist degene die zich niet verbergen, doch onder de blote hemel slapen, vertonen een interessant slaapgedrag, dat de beschermende werking van de schutkleurtekening duidelijk kan versterken.

Dat geldt vooral voor de witjes. Zo wijzen mijn waarnemingen erop, dat deze bij voorkeur op witte, of anders toch op zeer licht gekleurde plantedenen gaan slapen. Ze zoeken blijkbaar 'n slaapplekje uit, dat bij hun grotendeels witte, of wit met

grijs getekende schutkleur past.

Van het Groot geaderd witje (*Aporia crataegi*), een prachtige, decoratieve, helaas slechts in sommige jaren plaatselijk niet zeldzame vlinder, trof ik enige malen overdag bij regenachtig weer twee exemplaren bijeen slapend op bloeiwijzen van bramen. Het zeer algemene Knollewitje (*Pieris rapae*) zag ik slapen op bloemen van de witte vorm van de Kievitsbloem, op vruchthoofdjes van paardebloemen, op het blad van een licht grijsgroene Hemelsleutel en op de bloeiwijze van Pinksterbloemen. Zij zaten er steeds in hun eentje.

Het eveneens algemene Klein geaderd witje (*Pieris napi*), met zijn mooi getekende onderzijde van de achtervleugels, vond ik op bloeischermen van schermbloemen, vruchthoofdjes van paardebloemen en bloeiwijzen van de Pinksterbloem. De vlinders zaten soms alleen, maar op de vruchtpluizen van de paardebloemen zag ik er nogal eens twee bijeen. Als ik ze opjoeg streken ze na wat rondfladderen weer spoedig neer op het vruchthoofdje van een andere paardebloem, waarmee ze duidelijk hun voorkeur voor dit soort slaapgelegenheid toonden. Eenmaal trof ik vier exemplaren twee aan twee op twee paardebloemen die vlak bij elkaar stonden. We zouden hier misschien al van een gemeenschappelijke *s l a a p p l a a t s* kunnen spreken.

In Zuid-Limburg, het was in de derde week van augustus 1962, ontdekte ik echter een echte, overtuigende *s l a a p p l a a t s* van het Klein geaderd witje, waar op de bloeischermen van een groepje planten van Hegge-doornzaad tientallen exemplaren gedurende de vijf dagen van mijn verblijf daar, avond aan avond, of eigenlijk achter in de middag, kwamen slapen. Op sommige plaatsen zater er wel acht tot tien bijeen, zodat het leek of die

planten uitzonderlijk grote bloeischermen bezaten. De vlinders kwamen afzonderlijk aanvliegen. Laatkomers konden nauwelijks meer een plaatsje vinden. Ze vlogen dan niet naar verderop staande doornzaadplanten, maar probeerden zich nog te dringen tussen de reeds aanwezigen, die hen met klappende vleugels afweerden maar ook wel opvlogen. Dat gaf een hele onrust tot allen ten slotte een plaatsje hadden veroverd.

Het lijkt me buiten twijfel, dat bij de witjes de keuze van de slaapstee wordt bepaald door zijn kleur. Honing zuigen deden ze er nooit. Schermbloemen kennen ze waarschijnlijk niet eens als honingbron — om van de vruchthoofdjes van de paardebloemen niet te spreken — en evenmin als voedselplant voor hun rupsen. Zoals bekend leggen ze hun eieren niet op schermbloemigen en vertonen ze om honing te zuigen een grote voorliefde voor roodachtige of paarse bloemen. Ik kon dat daar in Zuid-Limburg nog eens mooi controleren, daar zich op enige honderden meters van de doornzaad-slaapplaats een prachtig bloemenweitje bevond, waar het vol stond met roodachtig en paars bloeiende planten zoals *Knautia*, *Marjolein*, *Borstelkrans*, *Brunel*, *Akkerdistel* en *Klit*, en tevens met witte schermbloemen, zoals *Wilde peen*, *Bereklaauw* en *Heggedoornzaad*. Het wemelde er overdag bij goed weer van de vlinders. Vooral *Klein geaderd witje* en *Knollewitje* waren er talrijk en die taalden niet naar de schermbloemen maar bezochten met grote ijver bijna uitsluitend de rood en paars bloeiende soorten. Tegen het eind van de middag, zo omstreeks 16.30 uur (M.E.T.) nam hun activiteit af. Als ik dan naar de doornzaadslaapplaats terugging, kwamen daar al spoedig de eerste *Kleine geaderde witjes* aanvliegen om te slapen en bin-

nen ongeveer een half uur was de invasie afgelopen. Daarna kwam er geen een meer, hoewel het nog twee uur zou duren voor de schemering begon en het dus nog volop licht was. Dat gebeurde zo alle vijf dagen achtereenvolgend, of het nu zonnig was of bewolkt. Of het *Kleine geaderde witjes* van het bloemenweitje waren, heb ik niet nagegaan, evenmin of het elke dag weer dezelfde exemplaren waren.

Ook van ons gewone *Icarus-blauwtje* (*Polyommatus icarus*) heb ik een paar keer zo'n druk bezochte slaapplaats getroffen, maar ook wel alleen slapende dieren. In augustus 1947 met droog en warm weer zag ik om 17.40 uur langs de Grebbe, op een ruig plekje van enige vierkante meters, tientallen *Icarus-blauwtjes* in de heldere zon slapen op uitgebloeide *Akkerdistels*. Op sommige distelkoppen zaten er wel vijf bijeen. Allen zaten met hun kop naar beneden.

Op 5 september van datzelfde jaar trof ik in een droge sloot bij Bennekom om 19.40 uur, eveneens bij droog en warm weer, tientallen slapend aan op de bloeiwijzen van *Biezeknoppen*. Ook deze zaten allen met de kop omlaag.

Verder vond ik in juni 1951 in mijn tuin verscheidene malen aan het eind van de middag bij volop daglicht alleen slapende exemplaren op *Kleine pimperl*. Altijd reeds tegen het eind van de middag en steeds alweer met hun kop naar onderen gericht.

Nu staat in het grote boek van Frohawk „*Natural History of British Butterflies*”, dat ze zich als het donker wordt omdraaien en met hun kop naar boven de nacht doorbrengen. Een wonderlijke geschiedenis, maar in mijn tuin had ik mooi de gelegenheid dit na te gaan. En inderdaad bleven de *Icarus-blauwtjes* zolang het licht was en gedurende de gehele schemering met

de kop naar beneden zitten, doch juist als het volslagen donker werd draaiden ze zich om. Frohawk had gelijk. Maar een verklaring van dit merkwaardige gedrag geeft hij niet, en ik doe dat evenmin.

Er zit trouwens in het algemeen nog veel duisters aan dat slaapgedrag. We moesten daarom dit jaar nog maar eens goed op die slapende vlinders letten.

Vragen en korte mededelingen

Steltkluten langs de Knardijk. Op 14 mei 1965 namen wij twee Steltkluten waar in een Iesdoddenveldje aan de voet van de Knardijk, ongeveer halverwege Lelystad-Harderwijk. Het betrof naar alle waarschijnlijkheid een paartje: mannetje met zwart achterhoofd, wijfje iets kleiner en met geheel witte kop.

L. J. DRAAIJER,

Dr. Th. W. J. GADELLA.

Vogels langs de Knardijk. Behalve de hierboven genoemde Steltkluten werden door ons op 14 mei 1965 in de plasjes langs de Knardijk 15 Krakeenden, voornamelijk mannetjes, waargenomen en ook enkele Krooneenden. In een van de ondiepe plasjes was nog één Grauwe gans aanwezig. Het aantal Rietzangers, Snorren en Grote en Kleine karekieten, dat langs de Knardijk voorkomt, is niet bij benadering te schatten.

L. J. DRAAIJER,

Dr. Th. W. J. GADELLA.

Rotganzen op Terschelling. Op 26 mei 1965 waren nog ca. 300 Rotganzen aanwezig op het wad ten zuiden van de Groede op Terschelling.

Dr. Th. W. J. GADELLA.

Goudplevieren bij Willemstad. Op 19 maart 1965 namen wij in de polder Ruigenhil bij Willemstad een troep van ca. 1000 Goudplevieren waar.

L. J. DRAAIJER,

Dr. Th. W. J. GADELLA.

Nesthygiëne bij de Velduil. Bij een bezoek aan Ameland omstreeks Pinksteren van dit jaar, deden wij o.a. waarnemingen bij een nest met jongen van de Velduil, zoals bekend een uilesoort, die ook overdag jaagt en daardoor veel gemakkelijker te bestuderen is dan vele van zijn verwanten, die alleen 's nachts jagen.

Wij zagen hier hetzelfde verschijnsel, dat we van vele zangvogels kennen, waar de oude vogels na het voeren de uitwerpselen van de jongen opeten of meenemen en elders laten vallen.

Ook onze Velduil at nl. na het voeren de excrementen van de jongen op, inclusief stukjes van

het nestmateriaal, die bij het wegvliegen nog uit zijn snavel naar buiten staken.

Bennekom,

H. L. VAN DEN BRINK.

Kievit tegen koe. Toen ik begin juni van dit jaar een weggetje nam tussen de weilanden door, zag ik daar in een weiland een Kievit, die geweldig te keer ging. Het dier dat er aanvankelijk rustig zat te broeden was nl. in zijn rust wreed verstoord door een koe, die zijn nest te dicht naderde.

De Kievit vloog met klappende vleugels herhaalde malen tegen de voorpoten van het koebeest op en tenslotte, met succes. De koe draaide kalm haar kop opzij en veranderde van richting. De Kievit had zijn zin en ging weer rustig verder broeden.

Bennekom,

H. L. VAN DEN BRINK.

Bij een goudvinkenest. Omstreeks 15 juni j.l. maakte een kennis mij erop attent, dat er zich een goudvinkenest in de omgeving van mijn woning bevond. Er zaten vier jongen in van ruim een week oud.

Het nest zat in een klein sparretje van ca. 1,5 m hoogte, dat met weinig begroeiing in de omgeving in een vrij open terrein stond. Daardoor kon ik vanuit een schuilhut prachtig de gedragingen van de voerende ouders en de gevoerde jongen waarnemen.

Hierbij viel ons het volgende opmerkelijke verschijnsel op: Zodra de oude vogels, **steeds tegelijk**, met voedsel in aantocht waren, **reageerden de jongen reeds, vóórdat er ook maar iets van de ouden was te zien**. We konden er echter zonder uitzondering op rekenen, dat enkele seconden na de reactie van de jongen de oude vogels op het nest arriveerden.

De enige conclusie, die wij hieruit konden trekken, was dat de oude vogels bij hun nadering een geluid produceren, dat voor ons onhoorbaar is.

Gaarne zullen wij vernemen of een van de lezers iets dergelijks reeds eerder bij Goudvinken, of ook bij andere vogels, heeft waargenomen.

Bennekom,

H. L. VAN DEN BRINK.